

Праћење стања и прогноза аерополена

Праћење стања и прогноза алергеног аерополена на територији Града Новог Сада

- извештај за јануар -

Сарадници Истраживачко-развојног института за информационе технологије биосистема - БиоСенс из Новог Сада су извршили експертизу квантитативних података 24 типа аерополена: јавор, јова, амброзија, пелен, бреза, конопље, граб, пепељуге, леска, јасен, орах, дуд, борови, боквица, платан, траве, топола, храст, киселица, врба, чемпреси и тиса, липа, брест и коприве. Међу набројаним врстама се налазе најзначајнији узрочници поленских алергија али и типови значајни у пољопривреди.

Узорковање и анализу ваздуха је спровела Лабораторија за палинологију, Департмана за биологију и екологију ПМФ-а у Новом Саду. Континуирано узорковање полена и спора суспендованих у ваздуху по Хирстовом волуметријском принципу је спроведено апаратом ("Lanzoni VPPS2000"), који је постављен на крову зграде Департмана за биологију и екологију од априла месеца 2002. године. На основу уговора о јавној набавци услуге: „Праћење стања и прогноза алергеног аерополена на територији Града Новог Сада“ бр. VI-501-2/2022-30-II од 13.05.2022., извршено је узорковање, анализа дневних концентрација и експертиза података о стању аерополена од 1. до 31. јануара 2023. Месечни извештај за јануар је формиран од података о дневним концентрацијама аерополена за 31 дан (График 1 и Прилог 1).

Дневне концентрације аерополена ($\text{ПЗ}/\text{m}^3$ ваздуха) горе наведених типова полена употребљене су за формирање извештаја о ризику за настанак алергијских реакција. Како би ускладили резултате мониторинга са принципом кожног тестирања у Србији (тест осетљивости на полен дрвећа, трава и корова), графички је приказано дневно варирање присуства ових класа аерополена (График 1).

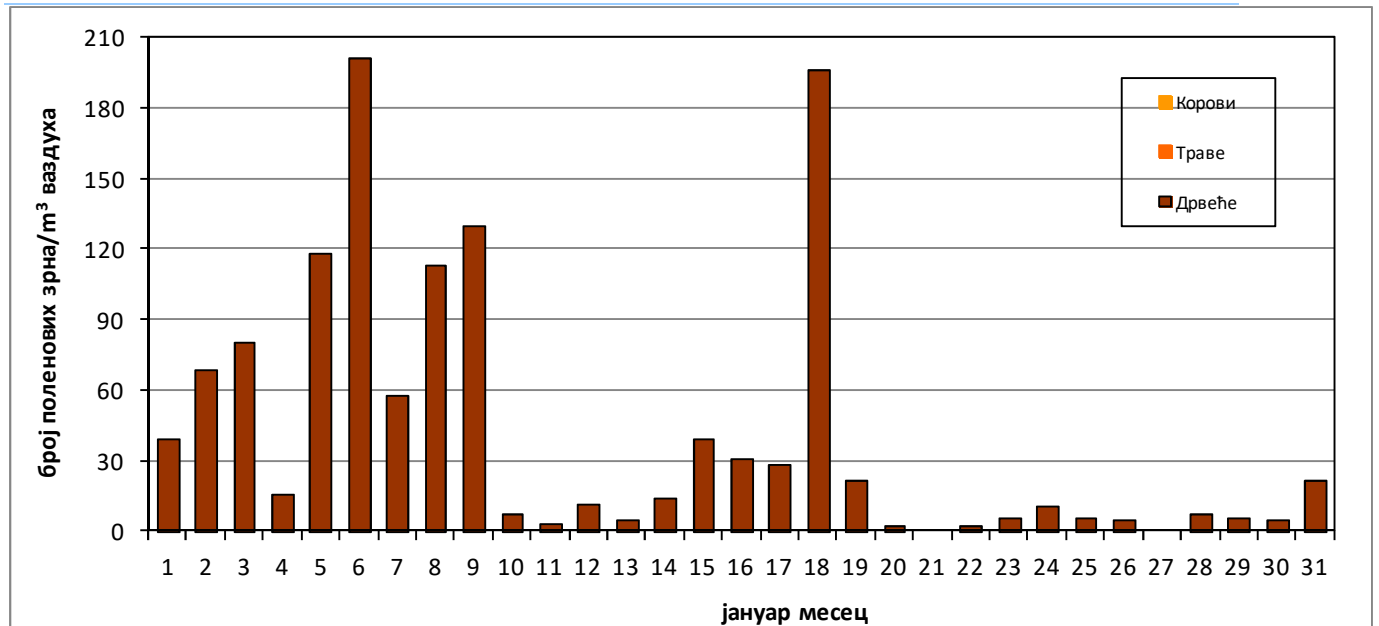

График 1. Однос полена дрвећа, трава и корова у укупним просечним дневним концентрацијама током јануара 2023. год. у Новом Саду
За период мерења од 1. до 31. јануара 2023. године за полен: дрвећа (График 2а), трава (график 2б) и корова (график 2в) приказано је варирање дневних концентрација и израчунти су трендови просечних дневних концентрација.

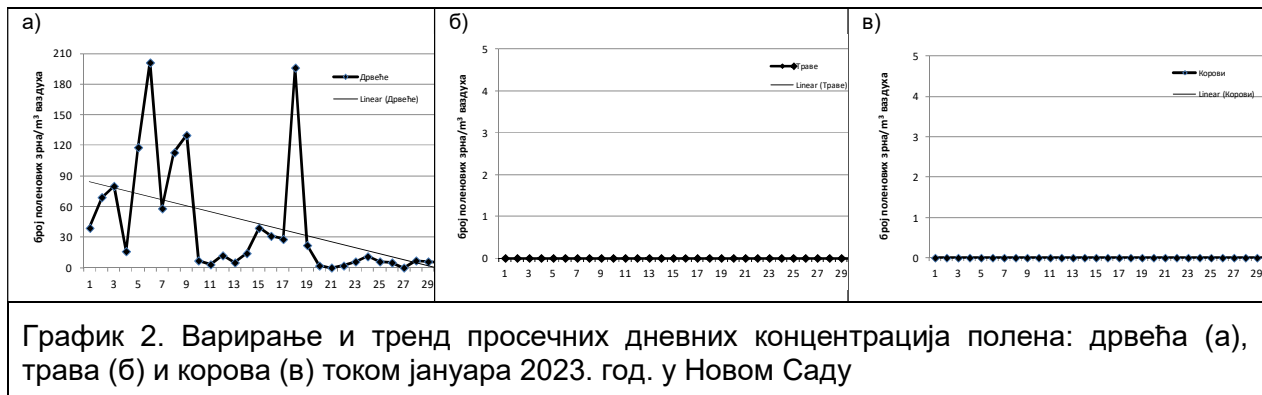

График 2. Варирање и тренд просечних дневних концентрација полена: дрвећа (а), трава (б) и корова (в) током јануара 2023. год. у Новом Саду
Током јануара је започела сезона за полен чемпреса, леске, јасена и бреста. Полен трава и корова није забележен (График 2б и График 2в). Повишене вредности за полен чемпреса и леске и јасена су могле изазвати симптоме алергијске реакције код осетљивих особа.

У ваздуху је регистровано присуство 7 од 24 типа полена које се прате у Новом Саду (Прилог 1). Просечне средње дневне концентрације полена су варирале од минималних 0 до максималних 201 ПЗ/м³ ваздуха.

Након треће декаде децембра уз повољне метеоролошке прилике током јануара наставила се нова сезона цветања чемпреса и леске у коју се укључио јасен, брест и јова. Поред наведених забележена су и појединачна зрна јавора и тополе. Сезона полена дрвећа ће се наставити током фебруара а интензитет ће зависити од метеоролошких прилика. У фебруару се могу поред ниских појавити повишене (умерно

високе и високе дневне концентрације) леске и чемпреса, јове и бреста и почетак сезоне полена тополе.

Полен типа **леска**: За овај тип полена методом „први од пет узастопних дана када је полен регистрован у ваздуху“ утврђен је почетак сезоне за 29. децембар 2022. Током јануара 28 дана је полен био регистрован у ваздуху, од тога 21 са ниским и 7 дана са умерено високим вредностима. Ризик за настанак алергијских симптома за осетљиве особе је варирао од ниског до повишеног током целог месеца а посебно је био изражен 5. јануара када је забележена просечна дневна концентрација од 92 ПЗ/м³ ваздуха. У случају дужег боравка у непосредној близини процветалих стабала леске код осетљивих особа се додатно повећавао ризик за настанак симптома. Током фебрура очекује се сезонски максимум а концентрације ће зависити од метеоролошких прилика уз варирање од ниских, умерено високих до високих дневних вредности.

Полен типа **тиса/чемпрес/туја/клека**: За овај тип полена методом „први од пет узастопних дана када је полен регистрован у ваздуху“ утврђен је почетак сезоне за 29. децембар 2022. За полен чемпреса је утврђен тренд пораста дневних концентрација, па је 18. јануара забележена вредност од 177 ПЗ/м³ ваздуха. Током јануара 24 дана је полен био регистрован у ваздуху, од тога 16 са ниским и 8 дана са умерено високим вредностима. Ризик за настанак алергијских симптома за осетљиве особе је варирао од ниског до повишеног током целог месеца. Посебно је био изражен у непосредној близини процветалих стабала. Дневне концентрације ће у фебруару варирати од ниских, умерено високих до високих вредности и доминира ће повишен - умерен и висок ризик за осетљиве особе.

Полен типа **јасен**: За овај тип полена методом „први од пет узастопних дана када је полен регистрован у ваздуху“ утврђен је почетак сезоне за 5. јануар 2023. Након почетка сезоне утврђен тренд пораста дневних концентрација, па је 15. јануара забележена вредност од 16 ПЗ/м³ ваздуха. Током јануара 17 дана је полен био регистрован у ваздуху, од тога 16 са ниским и 1 дан са умерено високим вредностима. Ризик за настанак алергијских симптома за осетљиве особе је генерално био низак. Дневне концентрације ће у фебруару варирати од ниских до умерено високих вредности и доминира ће благо повишен – умерено висок ризик за осетљиве особе.

Полен типа **брест**: За овај тип полена методом „први од пет узастопних дана када је полен регистрован у ваздуху“ утврђен је почетак сезоне за 5. јануар 2023. Након почетка сезоне полен је био присутан 11 дана само са ниским дневним вредности до 4 ПЗ/м³ ваздуха. Ризик за настанак алергијских симптома за осетљиве особе је био низак. Дневне концентрације ће у фебруару варирати од ниских до умерено високих вредности и биће заступљен низак и умерено висок ризик за осетљиве особе.

Полен типа **јова**: Овај тип полена је забележен током 4 дана као појединачна зрна у ваздуху што указује да ће се учесталост појаве и дневне концентрације повећавати у фебруару. У зависности од метеоролошких прилика концентрације могу варирати од ниских до високих вредности. Повишени ризик се очекује током друге и треће декаде фебруара.

Полен типа **јавор**: Овај тип полена је забележен током једног дана као појединачно зрно у ваздуху. Прве значајније дневне концентрације полена јавора се очекују почетком марта месеца када у фазу цветања уђе јасенолики јавор. До тада ће су у ваздуху регистровати само појединачна поленова зрна јавора а неће постојити ни ризик за настанак симптома код осетљивих особа на овај тип полена.

Полен типа **топола**: Овај тип полена је забележен током једног дана као појединачно зрно у ваздуху. Прве значајније дневне концентрације полена беле тополе се очекују у другој декади фебруара. У зависности од метеоролошких прилика концентрације ће

варирати од ниских до умерено високих вредности што може изазвати појаву умерно високог ризика за настанак симптома код осетљивих особа.

Прилог 1. Степен ризика за настанак алергијских реакција у Новом Саду у јануару месецу 2023. године

Тип полена	Дани у месецу																																			
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31					
Јавор								■																												
Јова					■	■		■																										■		
Амброзија																																				
Пелен																																				
Бреза																																				
Конопље																																				
Граб																																				
Пепељуге																																				
Леска	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■		
Јасен					■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	
Орах					■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	
Дуд																																				
Борови																																				
Боквица																																				
Платан																																				
Траве																																				
Топола																	■																			
Храст																																				
Киселица																																				
Врба																																				
Чемпреси и тиса	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	
Липа																																				
Брест					■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Коприве																																				

- Низак ризик за настанак алергијских реакција (може изазвати алергијске симптоме код изузетно осетљивих особа)
- Умерено висок ризик за настанак алергијских реакција (изазива алергијске симптоме код многих осетљивих особа)
- Висок ризик за настанак алергијских реакција (изазива алергијске симптоме код већине осетљивих особа)

- Процењен ризик за настанак алергијских реакција (недостају подаци - техничка грешка у раду апарата)